

Semicolon

SEMANTISK OG ORGANISATORISK
INTEROPERABILITET I KOMMUNISERENDE OG
SAMHANDLENDE ORGANISASJONER

Semicolon

Presentasjon for eBygg 2009

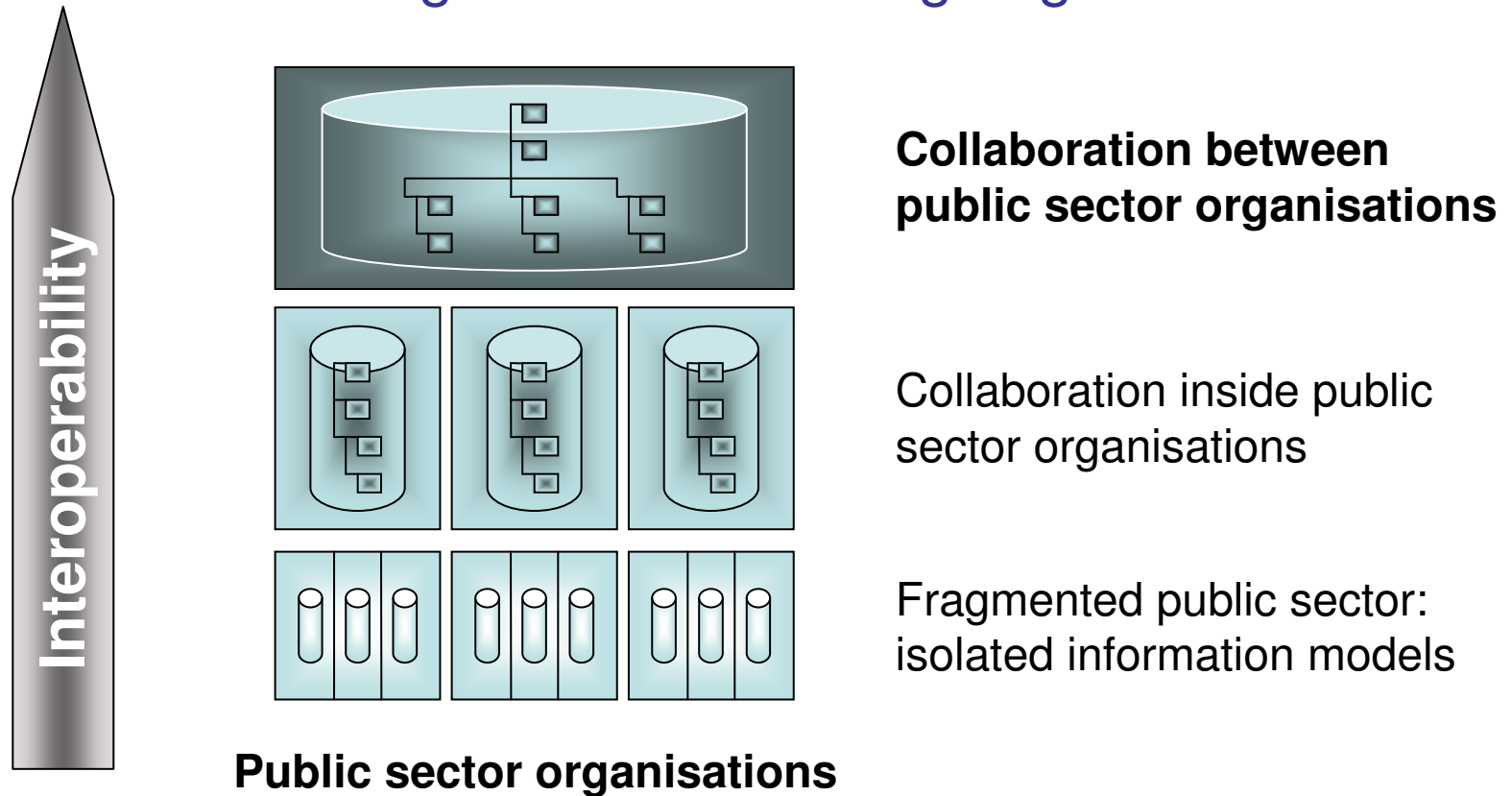
Gardermoen 21.oktober 2008

Innhold

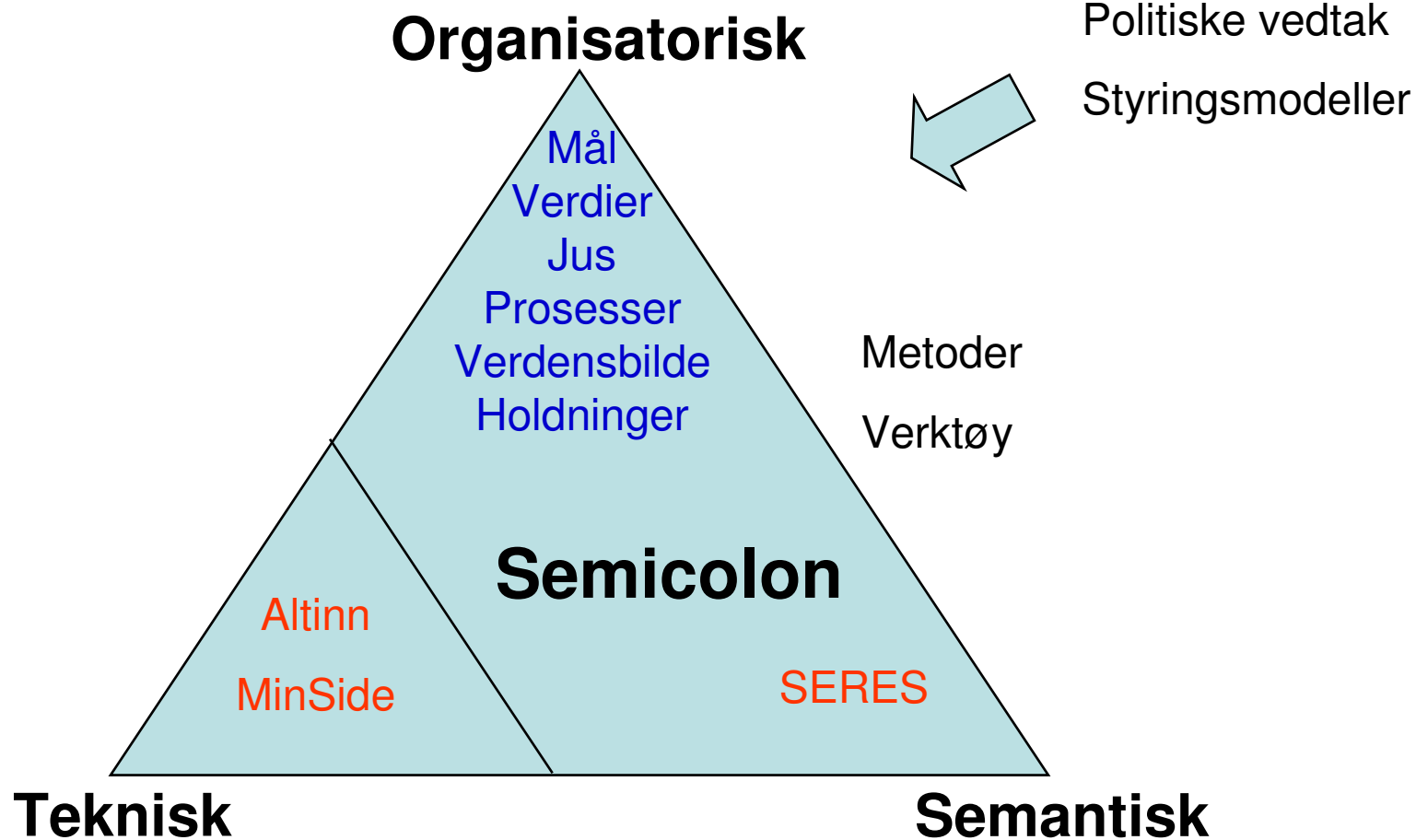
- Om Semicolon-prosjektet
- utfordringer
- Observasjoner/funn fra casearbeid
- Organisatoriske hindringer – en studie (Presentert på NOKIOS-konferansen i Trondheim 17.oktober 2008)

Semicolon

Semantic and Organisational Interoperability in Communicating and Collaborating Organisations

Interoperabilitet

Blå: Utvalg av ulike tema innen interoperabilitet

Rød :Fellesystemer i norsk offentlig sektor

Semicolon

Hovedmål

- Utvikle og utprøve IKT-baserte metoder, verktøy og metrikker for hurtigere og billigere å oppnå semantisk og organisatorisk interoperabilitet innen og med offentlig sektor.

Delmål

- Identifisere hindringer for interoperabilitet og strategier/løsninger for å overkomme disse
- Utvikle metoder og verktøy for å etablere effektiv interoperabilitet samt metrikker for å kunne måle effektene

Prosjektet løper fra 01.10.2007 – 01.10.2010

Deltakere

- Fire store offentlige organisasjoner
 - Skattedirektoratet
 - Brønnøysundregistrene
 - Helsedirektoratet
 - Statistisk sentralbyrå
- Private og offentlige selskaper
 - Det Norske Veritas - DNV
 - Karde AS
 - eKor AS
 - KS
 - Kompetansesenter for IT i helse- og sosialsektoren - KITH
- Universiteter
 - Universitetet i Oslo (semantisk interoperabilitet)
 - Handelshøyskolen BI (organisatorisk interoperabilitet)

Arbeidsform

- Partene foreslår case/problemstillinger som de ønsker løst
- Prosjektet
 - arbeider med case
 - gir leveranser tilbake til partene
 - Evaluering og testing

Ambisjoner for Semicolon

- Semicolon skal gi et substansielt bidrag til å oppnå raskere og bedre samhandling i og med offentlig sektor
- Semicolon skal være et instrument for gjennomføring av IKT-politikken
 - St.meld 17 (2006-2007): Eit informasjonssamfunn for alle
 - FAOS
- Semicolon skal lage en nøytral samarbeidsarena for offentlige etater og andre interessenter

Casene i Semicolon

- SKD (og HELSEDIR) – ”Fødsels- og navnevalgdialogen” (Fødselscaset)
- SKD – Metadatamodell for SKD
- SSB – Mikrodata til forskere
- KS – Resultat-XML for barnehagesøknader (for pilot med Asker og Bærum)

Noen utfordringer for Semicolon

- FAOS peker på hindringer for å oppnå samhandling ved hvordan offentlig forvaltning er organisert. Noen betraktninger:
 - Mål og rammer gir ikke samhandlingsinsentiver (drivere)
 - Investeringer ett sted, gevinster andre steder
- Vi forstår ikke hverandres prosesser (mangel på modeller og arenaer for å diskutere prosesser på tvers)
- Vi forstår ikke hverandres data/informasjon (mangel på begrepsapparat internt og mellom organisatoriske enheter)
- Dårlig/manglende instrumenter for forankring av mulige samhandlingstiltak
 - Hva er forslaget til samhandlingstiltak (på et forståelig språk) ?
 - Hva er poenget (behov og nytteverdier, både kvantitative og kvalitative) ?
 - Kost-/nytteanalyse av samhandling (basert på lønnsomhetsmodeller og "metriker")
 - Er det mulig/realiserbart, vil det fungere (ifht risiko, kontinuitet, sikkerhet, jus) ?
- Balansert utvikling:
Ideelt mål bilde (forskning/akademia/teori) versus den "harde virkelighet" (praksis/produksjon/drift) – Finnes det en vei?

Observasjoner / funn

- Fra Fødselsaset:
 - Etablert tjeneste for fødselsmelding ikke god nok for sykehusene (i dialogen med Helsedirektoratet og representanter fra sykehus/fødestue)
 - Regionale helseforetak underlagt Helse- og omsorgsdepartementet Helsestasjonene og fastlegehjemplene underlagt kommunene (Kommunal- og regionaldep). Mange forankringspunkter, stor kompleksitet.
 - Dialogen med de ulike aktørene må være enkel. Vanskelig og uhensiktsmessig med kompliserte verktøy for å beskrive samhandlingsprosessene.
- Intervju med IT-direktør NN: "Vi får jo til i dag" (i diskusjonen rundt behov for satsningen på semantikk og rendyrkede informasjonsmodeller/arkitektur). Fokus på grensesnitt og ikke interoperabilitet (farget av hensynet til dagens produksjon/drift)
- Personlige nettverk viktig
- Initiativene drives av personlige og individuelle engasjement (bottom up)
- Ideer for løsningskonsepter trenger modning

Hindringer for samhandling

- Semicolon studie høsten 2008
- Foreløpige funn/resultater presentert på NOKIOS-konferansen i Trondheim 17.oktober 2008

25.09.2008

Hanssen: - Svære IKT-utfordringer i helse-Norge

Røntgen sendes fortsatt i posten og med taxi

Av [Francis Lundh](#) 25.09.2008 kl. 21:15 Kilde: VG NETT

(VG Nett) Helseminister Bjarne Håkon Hanssen har ingen problemer med å skjønne at IKT-bransjen reagerer på at det fremdeles er norske sykehus som ikke kommuniserer elektronisk.

UTFORDRINGENE I KØ: Helseministr Bjarne Håkon Hanssen har mange utfordringer i helsevesenet som han skal se på sammen med sin ekspertgruppe, og elektronisk kommunikasjon står sentralt. Foto: Øyvind Nordahl Næss/VG

Nettstedet [dagensit.no](#) har den siste tiden satt søkelys på den manglende elektroniske kommunikasjonen mellom norske sykehus, og på at det i noen tilfeller fremdeles sendes informasjon mellom sykehusene med taxi.

Om undersøkelsen

- Personlige intervjuer i september – oktober 2008
 - Ledere, seniorrådgivere (IKT)
- Intervjurunde suppleres i november
- Totalt ca. 20 informanter
- Semistrukturerte, med tema:
 - Hva er organisatorisk samhandling?
 - Hva som fremmer eller hemmer organisatorisk samhandling?
 - Eksempler på god eller dårlig samhandling i praksis?
- Ca. 1 time per informant
- I 2009: strukturert undersøkelse

Definisjon

~~organisatorisk interoperabilitet~~ samhandling

Organisatorisk interoperabilitet innebærer enighet om hvordan og i hvilket omfang man skal samhandle i praksis, hvilket forutsetter et nivå av semantisk interoperabilitet. Ofte brukes en prosessmodell som basis for å bli enig om en samhandling. Prosessmodellen beskriver hva de involverte partene skal gjøre avhengig av hvilke handlinger som foregår, og en befinner seg og tilstanden i så vel som de involverte organisatoriske prosessene.

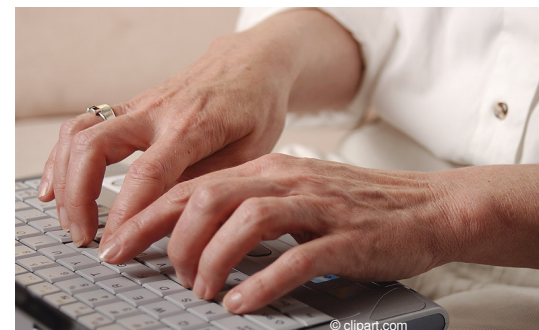
~~organisatorisk interoperabilitet~~ samhandling

Organisatorisk interoperabilitet handler om å modellere og -prosesser hvor informasjonsutveksling er ønsket, og som kan ha ulike interne organiseringer og operasjonelle strukturer. Organisatorisk interoperabilitet omfatter bl.a. brukerkrav til relevante applikasjoner som er involvert i informasjonsutveksling.

Om resultatene

1. Første resultater på NOKIOS 2008
 - Overordnet gjennomgang av informantenes samlede hovedbudskap
 - Grovkategorisering av funn
 - Basert på intervjunotater

2. Rapport utgis i desember 2008
 - Mer detaljert gjennomgang
 - Basert på godkjente intervjusammendrag
 - Med referanser til enkelte dokumenter og fagstoff
 - Forsøk på definisjon

1. Kompetansegap

- Man har ikke analysert egne virksomhetsprosesser.
- Man har i hvert fall ikke kompetanse om andres prosesser.
- Manglende IKT-kunnskaper gjør at man ikke ser mulighetene IKT gir for egen nytte eller samhandling.

Hinder: Det er umulig å føye sammen virksomhetsprosesser som ikke er modellert. Prosesskompetansen er til dels lav.

2. Målebånd og vektskåler

- Man vet ikke om man samhandler godt eller dårlig, eller om man får gevinster ut av det.
- Man har ikke verktøy for å planlegge samhandling i forhold til kvantitative eller kvalitative målsettinger.
- Man klarer ikke å definere eget ambisjonsnivå på samhandling.

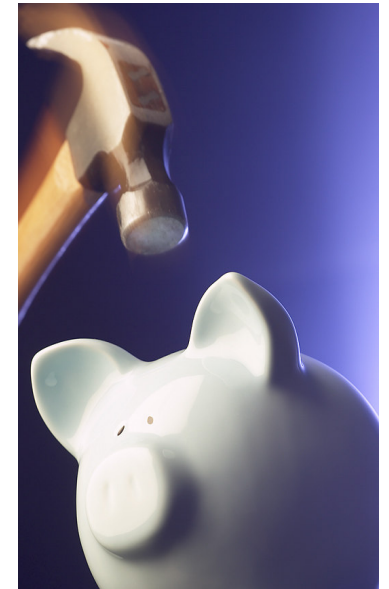
Hinder: Det mangler måleinstrumenter og indikatorer som beskriver nivå av ønsket, planlagt eller reell samhandling. Det mangler også økonomiske analysemodeller på riktig nivå.

3. Money talks

- Sektorprinsippet gir fokus på lovpålagt oppgave-løsning, og de fleste stirrer på sin egen bunnlinje.
- Samarbeid foregår på bekostning av lovpålagte oppgaver.
- Friske midler for samhandling finnes omtrent ikke.
- Bruk av "egne midler" på prosjekter som gir gevinster hos andre motiverer ikke.
- Kommunesektoren sliter med økonomien.

© clipart.com

Hinder: Samhandling er ikke på den politiske agendaen, og er ikke prioritert område i budsjettsammenheng. Ergo blir samhandling ikke del av tildelingsbrevens budskap.

4. Nasjonale løft

- Altinn var bra!
- LSA (innrapportering av lønn, skatt og arbeidsgiveravgift) kan bli "ny Altinn".
- eID vil kunne bli stort.

Hinder: Det er for få prosjekter som er forankret i nasjonale strategier og som involverer flere store aktører (og gjerne noen mindre også).

5. Det bobler under overflaten

- Mange små IKT-prosjekter startes opp uten strategisk forankring.
- Lokale IKT-prosjekter forsøker å løse fellesskapets problemer.
- Man lager egne verktøy for å løse egne oppgaver.
- Den enes prosjekt får ikke gehør hos den andre.

Hinder: Den nasjonale porteføljen av IKT-prosjekter er ukoordinert og suboptimal. Det finnes få tverrgående flaggskipprosjekter.

© clipart.com

6. Høyre hånd vs. venstre hånd

- Det er ikke klart hvem som har ansvaret når elektroniske tjenester blir sammensatt eller benytter informasjon fra mange kilder.
- Forbud mot sammenstilling eller utlevering av registerinformasjon (personvern).
- Forbud mot annen bruk av informasjon enn hva konsesjonen gir adgang til.
- Det kan være uønsket at informasjon samordnes.
- Innrapportering er eller oppleves som dobbel.

Hinder: Samhandlingsrelaterte konsekvensanalyser i forbindelse med lovarbeid (inklusive forskrifter) mangler eller er mangelfulle.

7. Få og blodfattige arenaer

- Det finnes ikke nok eller gode nok samhandlingsarenaer (møteplasser).
- Om ikke toppene møtes, skjer det lite.
- Samhandlingsarenaer er ”ferskvare”.

Hinder: Det mangler arenaer som er dedikert til samhandling, og som er opprettet for aktuelle samhandlings-temaer/-oppdrag.

© clipart.com

8. Best practice

- Det er vanskelig å finne gode eksempler som konkretiserer prosessen fra intensjoner til reell samhandling.
- Man vet ikke hvordan beskrive og formalisere samarbeidet (avtaleverk).

Hinder: Det mangler et bibliotek eller kompetansebase av modeller, maler og gode eksempler.

9. Folk og deres ledere

- Det finnes folk som ikke vil samarbeide med andre.
- Det finnes folk som ikke evner å samarbeide med andre.
- Det finnes folk som er redde for å samarbeide.
- Det finnes folk som anbefaler at man ikke samarbeider.

Hinder: Manglende personalledelse (inkl. ansettelsesvalg) gjør det mulig å eksistere som ikke-samhandlende aktør på individ- og organisasjonsnivå. Organisasjonskulturene er ikke samhandlingsorienterte.

10. Ulike banehalvdeler

- Det er store forskjeller i:
 - Kompetanse
 - Evne og vilje
 - Økonomi, dvs. faktiske muligheter
 - Kommunale og statlige sfærer
 - Kommuner (store og små)
 - Eierdepartementer
 - ...

Hinder: Heterogenitet innenfor mange områder gjør det vanskelig å samarbeidesom likeverdige partnere.

Resept

- I. Felles arenaer (ferskvare)
- II. Felles agendaer: store tverrgående prosjekter med
 - klar mandat
 - forankring høyt oppe
 - profesjonell styring
 - friske midler
- III. Kompetanse om
 - egne og andres virksomhetsprosesser
 - IKT
 - personal- og endringsledelse
- IV. Forpliktende samarbeidsavtaler
- V. Harmonisert jus
- VI. Riktige folk på viktige plasser (ansettelser)
- VII. Samhandlingskultur og samhandlingsledelse (holdningskampanjer, samkjøring av ulike kulturer mv.)
- VIII. Redskaper til å konkretisere og lykkes
 - måleinstrumenter (kost/nytte, gevinst)
 - insitament og belønningssystemer
 - synliggjøring av gode eksempler (best practice)

Semicolon

SEMANTISK OG ORGANISATORISK
INTEROPERABILITET I KOMMUNISERENDE OG
SAMHANDLENDE ORGANISASJONER

Takk for oppmerksomheten.